

Список літератури

1. Дворник М.С. Прокрастинація в конструюванні особистісного майбутнього: монографія. Кропивницький: Імекс ЛТД, 2018. – 120 с.

2. Столяренко О.Б. Психологія особистості: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. – 280 с.

*Науковий керівник: Наталія ДЕМЧЕНКО,
канд. пед. наук, доцент*

УДК 159.9.613.8 (043.2)

Руслан КРІПКИЙ

Національний авіаційний університет, Київ

ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ

В умовах сьогодення, в умовах війни і надалі опісля війни постає нагальна проблема розвитку та формування мовної свідомості студентів-психологів. Адже мовна свідомість психологів допомагає пояснити факти мовної поведінки особистостей і національних спільнот, а також з'ясувати причини багатьох мовних змін, включаючи непримітні історії літературних мов та «мовних революцій».

Впродовж навчання у закладі вищої освіти вже на перших етапах студенти-психологи в змозі тлумачити поняття про процес мовлення, особливості спілкування, основні фонетичні, графічні та граматичні норми української мови. В сучасній науковій літературі поняття «мовна свідомість» зустрічаються разом з поняттями «мовна компетентність», «мовленнева компетентність» та «мовна особистість».

Щодо терміну «мовна свідомість» - його перші прояви вживання були ще на початку 1980-х років та пов'язують з розвитком мовної особистості, національної ментальності, стратегією й тактикою мовленневої поведінки. Варто наголосити, що саме термін «мовна свідомість» є психічним утворенням, що належить ідеальній сфері, де свідомість розглядається як належність до чогось, а її ознакою є її скерованість на певний предмет, сприйняття його як окремої сутності. Тобто, перед особистістю постають явища реальності в залежності від міри її чи його усвідомлення. Іншими словами, саме свідомість полягає в суб'єктивному відображенні особистістю картини світу, а мовна свідомість полягає у відображенні мовної картини світу. Згідно П. Селігей, мовна свідомість розглядається як окрема форма свідомості, що включає погляди, уявлення, почуття, оцінки й настанови щодо мови та мовної дійсності; мовна картина світу, тобто

образи свідомості, матеріалізовані в мовних знаках; механізм керування мовленням, який формує, зберігає та перетворює мовні знаки, правила поєднання й уживання їх; судження й уявлення людини про мову та її суспільну роль [1; 2].

Л. Мамчур, в свою чергу, розглядає поняття «мовна особистість», як сукупність пізнавальних, емоційних та мотиваційних властивостей, які формують мовну компетенцію особистості як носія певного національно-культурного простору. Тобто мовною особистістю може бути лише особистість, мова якої сповна відтворює культурну спадщину свого народу [3].

Термін «мовна компетенція» розглядається як обізнаність щодо конкретного суб'єкта чи суб'єктів з визначною знаковою системою рідної чи іноземної мови або мов. В свою чергу «мовленнєва компетентність» це здатність людини до практичного використання знань в процесі комунікації [4]. Виділяють основні показники та критерії комунікативної компетентності студентів-психологів, серед яких є: мовна компетенція (знання мови, володіння мовними вміннями та навичками); мовленнєва компетенція (вміння використовувати мовні засоби); предметна компетенція (відображення у свідомості картини світу – предметів, явищ та взаємозв'язку між ними на базі активного володіння загальною лексикою); прагматична компетенція (здатність втілювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою, свідомо робити відбір необхідних форм, типів функціонально-стильових різновидів мовлення) [5].

Загалом, студент-психолог, який володіє даними компетентностями, здатний до продуктивної діяльності, сучасно інтелектуальний та духовно розвинений. Такий студент володіє не лише досконало багажом знань рідної чи/та іноземної мови, а також вміє їх застосовувати в мовленні, є толерантним та емпатійним, вміє чути і слухати, сприймати і розуміти.

Список літератури

1. Селігей, П. О. «Структура й типологія мовної свідомості». Мовознавство. 2009.
2. Селігей П. О. Мовна свідомість – шанобливе ставлення до мови // Дивослово, 7. 2012. С. 40–44.
3. Мамчур Л.І. Перспективність і наступність у формуванні комунікативної компетентності учнів основної школи: монографія. Умань.: Видавець «Сочінський», 2012. 449 с.
4. Білогорка М, Мороз Т. Шляхи формування мовної компетентності особистості: науково-методичний підхід. Актуальні питання гуманітарних наук. 2015(11):222-8.

5. Козуб, Галина Миколаївна, Тетяна Володимирівна Тукова, Галина Николаевна Козуб, and Татьяна Владимировна Тукова. «Формування мовної свідомості студентів-інофонів (усне мовлення)». Молодий вчений 69, no. 5.1. 2019: 109.

*Науковий керівник: Катерина БАЛАХТАР,
PhD (Психологія)*

УДК 159.92 (043.2)

Олександра КУЗЬМИЧ
Національний авіаційний університет, Київ

ВПЛИВ ІГОР ТА ІГРОВИХ ТЕХНІК НА ПІЗНАВАЛЬНУ СФЕРУ ДОШКІЛЬНИКІВ

Гра – це невід’ємна частина дитинства, яка несе великий вплив на майбутнє становлення особистості в соціумі, на побудову міжособистісних стосунків, опанування конструктивних форм поведінки та на відчуття стійкості та впевненості внутрішнього «Я». З.В. Огороднійчук писав: «Гра - це діяльність, у якій дитина спочатку емоційно, а потім інтелектуально засвоює всю систему людських взаємин». Під час гри діти невимушено вивчають правила взаємовідносин один з одним, засвоюють моральні норми, формують уявлення про сімейні та професійні ролі а також вчаться розуміти свої потреби та задовольняти їх самостійно, або ж із допомогою батьків.

Кожному віковому проміжку нашого життя притаманна певна провідна діяльність. У дітей дошкільного віку 5-ти – 6-ти років такою провідною діяльністю є - гра. Вона забезпечує розвиток рухових здібностей, мовленнєвих та розумових навичок. Це означає, що саме у грі та у ігровій формі діти зможуть найкраще засвоювати інформацію та вивчати щось нове. Визначають п’ять видів гри: сенсорно-моторна гра, режисерська, образно-рольова, сюжетно-рольова та гра за правилами.

Вченими психологами було доведено, що діти, які з раннього дитинства захочуються дорослими до гри, різного спрямування та характеру, є більш схильними до активного та позитивного розвитку пізнавальної сфери (мислення, сприйняття, уваги, пам'яті та уяви), а ніж ті діти, які були обмежені в грі. Дитяча гра розкриває їх творчий потенціал і стимулює творчу уяву, закладає основи комунікабельності, розвиває основи читання й навички вирішення проблем, а також моторику. Вона складає основу навчання, що дуже важливо при роботі з дошкільниками.